

MORS VENIT VELOCITER

Za Sentou Radvanovou

Opustil nás dobrý člověk. V pátek 23. února zemřela *docentka JUDr. Senta Radvanová, CSc.*, ve věku nedožitých 89 let. Nejen Právnická fakulta Univerzity Karlovy a familiaristická komunita, ale také širší juristické akademické i neakademické společenství ztratilo laskavou a chápající ženu, výbornou právničku náležející ke špičkám ve svém oboru a milou kolegyni.

Senta Radvanová se narodila 27. dubna 1929 ve Zlíně v rodině lékaře. Její otec *MUDr. Bohuslav Albert* (1890–1952) pocházel z významné lékařské rodiny, sám byl slavným chirurgem, prvním ředitelem Bařovy nemocnice a významným (i mezinárodně známým) reformátorem systému zdravotní péče. Jeho dcera *Senta* prožila ve Zlíně dětství – ve vile v objektu zlínské nemocnice – ale po okupaci českých zemí byla rodina donucena město v roce 1942 opustit. Po válce se už *Albertovi* do Zlína vrátit nemohli, a tak *Senta* nabyla středoškolského vzdělání v Praze. V roce 1947 složila maturitu na reálném gymnáziu v Libni.

Po maturitě se *Senta Albertová* přihlásila ke studiu na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, kde se začala vzdělávat od podzimu 1947. Už jako studentka pracovala jako pomocná vědecká síla na katedře občanského práva. Hned po absolutoriu v roce 1951 začala na této katedře pracovat jako asistentka. V té době se provdala za sochaře *Františka Radvana*. V roce 1965 obhájila kandidátskou disertační práci a získala vědeckopedagogickou hodnost kandidátky věd. Její disertaci nazvanou *Rozvod manželství v československém právu* vydala Karlova univerzita v roce 1966. V roce 1983 byla jmenována docentkou. Za svého působení na fakultě zorganizovala větší počet konferencí a vědeckých kolokvií, a to i s mezinárodní účastí, k rodinněprávní problematice. Na pražské právnické fakultě skončil pracovní poměr *docentky Radvanové* ke konci roku 2011, ale ani v dalších letech se svou *alma mater* neztratila spojení a s katedrou občanského práva na Právnické fakultě Univerzity Karlovy nadále spolupracovala. Mimo to od roku 2011 také působila na Západočeské univerzitě v Plzni.

Senta Radvanová se celý svůj profesní život věnovala rodinnému právu a činila to s velkým nasazením a s uplatněním rozsáhlých znalostí, které dosáhly i mezinárodního uznání. Jakkoli publikační aktivitu *Senty Radvanové* dokládá velké množství textů, nebyl náš časopis tím, se kterým trvale spolupracovala. *Právník* však uveřejnil jeden z jejích prvních textů, totiž recenzi na *Morganovu* knihu *Společenské zřízení amerických indiánů* (1952, XCI, s. 323 an.); ze statí pak pojednání *Některé otázky bydlení v novém občanském zákoníku* (1961, C, s. 327 an.). Knih napsala *docentka Radvanová* bezpočet – od první nazvané *Manželství a rodina v ČSSR* (Praha: Orbis, 1964) až po tu poslední, která vznikla pod jejím vedením s názvem *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku* (Praha: C. H. Beck, 2015). Celkem zahrnuje dílo *Senty Radvanové* na třicet knižních titulů, jež jsou buď jejím výlučným dílem, anebo na nichž se podílela vedením autorského kolektivu nebo spoluautorsky. Práce vydávané v průběhu půlstoletí, komentáře, učebnice i monografie, vznikaly v konkrétním společenském kontextu, některé zastaraly, jiné si podržely trvalou hodnotu. Mezi těmi posledními můžeme poukázat na *Instituty rodinného práva* (Praha: C. H. Beck, 1999) napsané společně s *Michaelou Zuklínovou*. O této knize napsal na strán-

kách našeho časopisu významný familiarista Jiří F. Haderka, že „*takto koncipované dílo klidně mohlo vyjít ve Vídni nebo v Paříži*“ a ocenil její „*vysokou odbornou úroveň*“ (Právník, 1999, CXXXVIII, s. 1163 an.).

V rámci rodinného práva se Senta Radvanová zabývala mnoha tématy se zvláštním zaměřením na vztahy rodičů a dětí a včetně otázek spojených s výchovou dětí v neúplné rodině a problematiky náhradní rodinné péče. Ale ani při těchto úzce specializovaných otázkách neztrácela zřetel na širší souvislosti občanského práva a právního řádu vůbec. Už na počátku své vědecké dráhy například zdůrazňovala, že také majetkové vztahy v úpravě občanskoprávních poměrů mají „*především sloužit k upevnování rodiny, nikoliv být žrávčinou, která vztahy manželů a rodiny leptá*“ (Právník, 1961, C, s. 333). Leč nedosti na tom – Senta Radvanovou nezajímalo jen rodinné právo, ale především rodina v širším slova smyslu nejen pod zorným úhlem práva, ale také z pohledu sociologického, v kontextu etiky a poznatků psychologických, antropologických a sociálních. To je patrné z jejího celoživotního díla a je to pro její vědeckou metodu příznačné. Proto také nespolečně pracovala jen s právníky, ale s představiteli rozličných profesí, kteří se rodinnou problematikou zabývali. Za všechny z tohoto okruhu uvedme alespoň světově uznávaného dětského psychologa Zdeňka Matějčka (1922–2004). Celý svůj život si Radvanová dobře uvědomovala – a napsala to už v roce 1952 na stránkách Právníka – že se vývoj lidské organizace a rodiny nezastavil a nezastaví. Prosazovala taková právní řešení, jež budou tento vývoj usměrňovat, avšak ne podvazovat.

Tento přístup ostatně Radvanová hájila i při svém zapojení do legislativních prací. Už v druhé polovině šedesátých let prosazovala přijetí zákona o pěstounské péči a v roce 1968 ji Ministerstvo spravedlnosti požádalo o vypracování jeho legislativní osnovy. Doba k tomu byla zvláště příznivá v souvislosti s myšlenkou SOS dětských vesniček, která se v Československu ujímala od roku 1967 především z iniciativy Československé pediatrické společnosti. Pro následné události koncept zákonné úpravy pěstounské péče zapadl. Docentka Radvanová se však starala, aby to nebyl definitivní výsledek. Její snažení vedlo po pěti letech k přijetí zákona č. 50/1973 Sb., do něhož byly její koncepce a základní myšlenky zapracovány. Podobně Senta Radvanová usilovala od počátku devadesátých let o přijetí zákona o sociálně-právní ochraně dětí. I to se po čase podařilo přijetím zákona č. 359/1999 Sb. Senta Radvanová se také podílela na přípravě reformy rodinného práva v letech 1995 až 1998. Její výsledek v zákoně č. 91/1998 Sb. byl ovšem poznamenán tím, že s odborně připravovanými texty bylo náhle a ukvapeně naloženo způsobem docela necitlivým. Radvanová se také zapojila do přípravy kodifikace občanského práva. Již při tvorbě věcného záměru občanského zákoníku podpořila na podzim 2000 jako členka subkomise pro rodinné právo začlenění této materie do kodexu a ovlivnila formulaci nebo upřesnění některých uvažovaných řešení.

Namísto je připomenout vzácnou povahu docentky Senty Radvanové. Vyznačovala se pochopením pro lidské slabosti, trpělivostí i ochotou uplatnit se jako moudrá a laskavá rádkyně v odborných i životních otázkách. Toho její přátelé, kolegové i studenti nejednou využili a na oplátku jí dávali najevo uznání, přátelství a náklonnost. Když Alena Winterová a Jan Dvořák připravovali před devíti lety vydání pocty k osmdesátým narozeninám paní docentky, vznikla Pocta Sentě Radvanové jako objemný svazek s příspěvky autorů, jejichž počet převýšil sedm desítek.

Věnujme Sentě Radvanové tichou vzpomínku. Čest její památce!